

Андрій Витівський

Попросив якось заєць ведмедя, щоб той відганяв мух, поки вухатий спатиме. Ведмідь - добра душа - погодився. Спить заєць, спить. І тут... мов дерево на голову впало - а то ведмідь муху вбити хотів, що на носі зайця причаїлась. От тобі й виспався! Така вона «ведмежа послуга», таке воно «милосердя»!

Давайте заглянемо під маску «милосердя»! Якщо ми дозволимо собі бути чесними, то визнаємо, що часто наше «милосердя» виглядає приблизно так само: ніби й допомагав, ніби й добре робив, та результат зовсім не той, що очікувався. Тож, дорогий читачу, давайте розглянемо сурогати милосердя, такі собі «милосердозамінники» - підробку.

Найпростіший аналіз слова «милосердя» розділить його на два: «милість» та «серце»... «милість серця» або «те, що миле серцю», тобто те, що потрібно людині, адже серце, в даному випадку, – центр особи, а не просто орган тіла. Тому «те, що їй миле,» прирівнюємо до «того, що їй потрібно». В цьому контексті на думку приходиться фраза Оноре де Бальзака: «Не роби іншим те, про що тебе не просять», тобто те, що їм не потрібно. Таким чином, не завжди те, що ми вважаємо милосердям, є ним насправді, тобто потребою людини. Інакше кажучи, інколи милосердям є не зробити «милосердя», тобто те, що ми під цим словом розуміємо.

Звичайно, лише одиниці з людського роду є кардіогностиками [«серцевидцями»], тому ми не можемо знати точно потреби ближнього. Часто в своїй гордості ми вважаємо себе «експертами в життєвих справах», тому й дозволяємо собі навчати, що і кому потрібно. Гордість і милосердя лежать в різних площинах і не мають точок дотику – це аксіома. А ось і декілька мудрих спостережень, що підтверджують це.

- Якщо ми чинимо милосердя з метою приміряти костюм супергероя, спасителя, тобто для фотографії у фейсбуці, статті в місцевій газеті, то це – лиш шкаралупа.
- Якщо ми робимо акти милосердя, тому що всі сусіди чи вся громада зробила так, тобто хочемо "бути в тренді", зводячи таким чином милосердя до елементу моди, то це – сурогат.
- Якщо ми опікуємось якоюсь дитячою футбольною командою чи беремо на роботу неповносправного, щоб втекти від податків, то не сміймо називати це милосердям, це –

підробка.

• Якщо ж наше "милосердя" – це полювання на славу, на кількість голосів у наступних виборах, це – "милосердозамінник".

Шкірозамінник є підробкою, так і «милосердозамінник». Безкорисливе милосердя, базоване на любові, є дуже рідкісним і свідчить про наполегливу духовну працю. Тому це нормально, коли, чинячи добро, ми ще очікуємо віддачі чи певної користі. Та не варто на цьому зупинятись. Вперед, до досягнення безкорисливості!

Часом, не бажаючи жертвувати, ми шукаємо собі виправдань. «Та він і так проп'є», - кажемо ми стосовно жебрака. Ну тоді не даваймо гроші, а даймо продукти. А ще краще, якщо маємо можливість дати йому роботу, хоча б мінімальну, як-от косити газон тощо, адже це стабільний підзаробіток для людини. В адресу ж волонтерських організацій ми часто "жбурляємо" звинувачення типу: «Ой, та хто його знає, куди ті гроші підуть насправді». В такому випадку самі вступаємо в цю організацію. Це значно простіше, ніж здається.

Та, зрештою, милосердя – це не лише гроші, більше того, грошима ми часто просто «відкупляємось». «Беріть, хіба відчепіться» – приблизно так мотивуємось ми в глибині душі. Значно легше дати пару десятків чи навіть сотень гривень на дитячий будинок, дім для пристарілих, реабілітаційний центр, ніж хоча б раз в тиждень приїжджати туди, жертвуючи свій час, даруючи посмішку, позитивні емоції, в чому ці люди відчувають особливу потребу. Подарунок сирітці на Миколая – це, звісно ж, приємно і радісно, та чи це дійсно те, що їй потрібно найбільше? Чи тільки це і є найбільш «милим її серцю»?

Універсальним правилом милосердя, яке діє у всіх випадках, – базування його на любові. «І якби я роздав бідним усе, що маю, та якби віддав моє тіло на спалення, але не мав любови, то я не мав би жадної користі» (1 Кор 13,3). Тоді, зрештою, неважливим буде те, чи пропив жебрак даровані гроші, чи ні, головне – з яким серцем вони були дані йому. Таким чином милосердя – те, що миле обом серцям: того, хто дарує, та того, хто приймає дар. До речі, прийняти чиєсь милосердя, чиюсь допомогу – не легше, ніж давати. Це вимагає смирення та духовної зрілості.

Тож кожного разу, проявляючи акт милосердя, задумайтесь: милосердя це, чи «ведмежа послуга», і чи миле це обом серцям?

Андрій ВИТІВСЬКИЙ Під маскою «милосердя»//СЛОВО № 1 (65) 2016